

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ GIÁO DỤC VÀ VAI TRÒ CỦA NGƯỜI CÁN BỘ QUẢN LÝ TRONG VIỆC ĐỔI MỚI GIÁO DỤC VIỆT NAM

*HO CHI MINH'S THOUGHT ON EDUCATION AND ROLE OF MANAGERIAL STAFF
IN VIETNAM'S EDUCATION REFORM*

NGUYỄN VĂN CÔNG^()*

TÓM TẮT: Tư tưởng Hồ Chí Minh là di sản tinh thần vô giá của dân tộc Việt Nam, tuy Người đã đi xa nhưng tư tưởng của Người vẫn còn nguyên giá trị, chỉ lối soi đường cho cách mạng Việt Nam. Ngày nay, với tác động mạnh mẽ của cuộc cách mạng khoa học - kỹ thuật hiện đại, cuộc cách mạng 4.0, ... làm cho vai trò của giáo dục, khoa học - công nghệ càng trở nên quan trọng, và các nước đã tiến hành đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục nhằm đáp ứng yêu cầu mới của sự phát triển kinh tế - xã hội. Ý thức được điều này, Ban chấp hành Trung ương Đảng đã ra Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013: "Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế". Nghị quyết đã đề cập tới công tác quản lý, đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục và coi đó như những thành tố quan trọng trong đổi mới giáo dục Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục, cách mạng 4.0, đổi mới giáo dục.

ABSTRACT: Ho Chi Minh's thought is an invaluable spiritual heritage of Vietnam, though he has gone far, his thought remains true, leading the way for Vietnam's revolution. Today, with the dramatic impact of modern scientific and technological revolution, revolution 4.0, the role of education, science and technology become more and more important, and as a result, the country have renovated the contents, program and method of education in order to meet new requirements of socio-economic development. Being aware of this, the Central Committee of the Communist Party issued Resolution No. 29-NQ/TW dated November 4, 2013: "On basic and comprehensive reform of education and training to meet the requirements of industrialization, modernization in the context of market economy and international integration. The resolution refers to the management, education managerial staff and considers them as important elements in Vietnam's current education reform.

Key words: Ho Chi Minh's thought, education, revolution 4.0, education reform.

^(*) TS. Trường Cán bộ Quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh, nvcong@iemh.edu.vn,
Mã số: TCKH10-07-2018

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hồ Chí Minh - người “cha già” của dân tộc Việt Nam, vị anh hùng dân tộc, nhà văn hóa kiệt xuất, không chỉ được nhân dân Việt Nam mà còn được thế giới suy tôn, ca ngợi. Cuộc đời, sự nghiệp và tư tưởng của người gắn liền với tiến trình lịch sử cách mạng Việt Nam. Tư tưởng Hồ Chí Minh được hình thành, phát triển trên cơ sở thực tiễn xã hội nên đã trở thành những bài học lịch sử và có ý nghĩa thực tiễn sâu sắc. Tư tưởng của Người rộng lớn, bao hàm các lĩnh vực khác nhau từ kinh tế, chính trị, quân sự đến văn hóa, giáo dục, ngoại giao,... Dù ở lĩnh vực nào, tư tưởng của Người cũng thể hiện cách nhìn nhận tinh tế, sự phân tích sâu sắc, độ khái quát cao và cách xử lý toàn vẹn của con người biết nhìn xa trông rộng, nắm bắt chính xác xu thế quốc tế và thời đại. Vì vậy, tư tưởng của Hồ Chí Minh luôn là kim chỉ nam cho hành động của Đảng ta và nhân dân ta.

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, giáo dục chiếm một vị trí quan trọng. Đối với Người, giáo dục không chỉ được đề cập ở phạm vi nghĩa hẹp là giáo dục tri thức, học vấn; giới hạn trong nhà trường, trong quan hệ giữa thầy và trò mà nội dung tư tưởng giáo dục của Hồ Chí Minh là hết sức rộng lớn, đó là tư tưởng về giáo dục con người toàn diện cả về lý tưởng, tri thức, sức khỏe, thẩm mỹ, đạo đức,... mà cao nhất là giáo dục đạo làm người; nhằm đào tạo ra những con người toàn diện, vừa “hồng” vừa “chuyên”, có đầy đủ cả hai mặt đức và tài để phục vụ đất nước, phục vụ nhân dân.

2. NỘI DUNG

Theo Hồ Chí Minh, giáo dục có vai trò to lớn trong việc cải tạo, phát triển con người, làm biến đổi con người cũ và xây dựng con người mới. Hồ Chí Minh quan niệm “*vô luận việc gì, đều do con người làm ra, và từ nhỏ đến to, từ gần đến xa, đều thế cả*” [10, tr.241]. Giáo dục không chỉ giúp con người hình thành những phẩm chất, năng lực mà còn có thể tác động làm thay đổi bản tính con người theo hướng tích cực. Người viết: “*Thiện ác chẳng phải là bản tính cố hữu. Phần lớn đều do giáo dục mà nên*” [10, tr.383]. Giáo dục có vai trò quan trọng quyết định đến sự biến đổi tư tưởng, tâm lý và nâng cao trình độ nhận thức của con người. Giáo dục trở thành điều kiện, tiền đề cho việc hình thành và phát triển nhân cách người.

Mục đích xuyên suốt trong chiến lược giáo dục con người trong tư tưởng Hồ Chí Minh là xây dựng nền giáo dục mới vì con người và cho con người; vì hạnh phúc ấm no, tự do của nhân dân, đặc biệt dưới chế độ mới xã hội chủ nghĩa, nơi mà con người được coi trọng, được tự do phát triển và hoàn thiện bản thân. Hồ Chí Minh viết: “*Không có chế độ nào tôn trọng con người, chú ý xem xét những lợi ích cá nhân đúng đắn và bảo đảm cho nó được thỏa mãn bằng chế độ xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa*” [8, tr.291]. Nhưng “*Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, trước hết cần có những con người xã hội chủ nghĩa*” [9, tr.309-310]. Muốn có con người chủ nghĩa xã hội, theo Hồ Chí Minh, không có con đường nào khác ngoài con đường xây dựng nền giáo dục xã hội chủ nghĩa.

Chiến lược giáo dục đào tạo con người trong tư tưởng đó của Hồ Chí Minh đã trở thành kim chỉ nam trong chiến lược phát

triển nguồn nhân lực của nước nhà. Người quan niệm: *“Vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người. Chúng ta cần phải đào tạo ra những công dân tốt, cán bộ tốt cho nước nhà”* [8, tr.222], *“giáo dục nhằm đào tạo những người kế tục sự nghiệp cách mạng to lớn của Đảng và nhân dân ta, do đó các ngành, các cấp đảng và cấp chính quyền địa phương phải thật sự quan tâm hơn nữa đến sự nghiệp này, phải chăm sóc nhà trường về mọi mặt, đẩy sự nghiệp giáo dục của ta lên những bước phát triển mới”* [10, tr.404]. Giáo dục là sự nghiệp cao cả của Đảng, là nhiệm vụ của toàn xã hội, *“Đảng phải chăm lo giáo dục”, “Chính phủ, các đoàn thể và tất cả đồng bào có trách nhiệm giúp sức vào việc giáo dục”* [6, tr.712].

Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc luyện “tài”, rèn “đức” cho cán bộ, hai mặt đức và tài luôn gắn bó chặt chẽ với nhau. Bởi theo Người: *“Có tài mà không có đức, ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài ví như ông bụt không làm hại gì, nhưng cũng không có lợi gì cho loài người”* [8, tr.172]. Hồ Chí Minh luôn coi trọng cả hai mặt đức và tài, theo Người thì tài càng cao thì đức phải càng lớn mới có thể hoàn thành nhiệm vụ cách mạng; tuy nhiên Người luôn coi đạo đức là quan trọng và được coi là gốc của người cách mạng. Thực chất tư tưởng giáo dục Hồ Chí Minh là nhằm xây dựng con người mới để xây dựng một xã hội mới vì con người và cho con người.

Trước những nhiệm vụ to lớn và cấp bách đặt ra đối với giáo dục nước ta hiện nay, hơn lúc nào hết, chúng ta cần đi sâu nghiên cứu, học tập và vận dụng tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng và phát triển nền giáo dục Việt Nam, về đào tạo nguồn nhân lực, về sự nghiệp trồng người. Đó là nền giáo dục văn hóa lấy con người làm trung tâm của sự phát triển kinh tế - xã hội, tất cả vì con người và do con người, trong đó con người đối xử với nhau bằng lòng nhân ái, khoan dung. Nền văn hóa mới chính là nhằm xây dựng và phát triển con người mới, *“trước hồng sau chuyên”,* mà “hồng” thì phải đến nơi và *“chuyên thì phải đến chốn”* [8, tr.249].

Giáo dục là một khoa học. Đó là khoa học về thiết kế xây dựng con người phục vụ chế độ xã hội, khoa học về cách thức, phương pháp giáo dục con người với chất lượng tốt nhất và hiệu quả nhất; khoa học về xây dựng một nền giáo dục với quy mô, cơ cấu phù hợp với xu thế phát triển của thời đại và phải giải quyết được nhu cầu của thực tiễn cách mạng Việt Nam đặt ra. Vai trò của giáo dục là cung cấp nguồn nhân lực cho sự nghiệp phát triển kinh tế và tiến bộ xã hội. Khi kinh tế phát triển, điều kiện vật chất được nâng cao tất yếu sẽ tạo cơ sở cho nền giáo dục phát triển; ngược lại, giáo dục không phát triển thì không đủ cán bộ giúp cho kinh tế phát triển. Hai việc đó liên quan mật thiết với nhau. Trong thực tiễn xây dựng nền kinh tế, văn hóa, xã hội ở nước ta cho thấy nếu không phát triển, mở mang giáo dục để đào tạo ra đội ngũ những người lao động, những cán bộ có đủ năng lực, trình độ chuyên môn và phẩm chất đạo đức chính trị thì sự nghiệp xây dựng, phát

triển đất nước sẽ không đạt kết quả cao. Hồ Chí Minh đã khẳng định: “*Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu*” [5, tr.8]. Do vậy, giáo dục phải được xem là một mặt trận quan trọng trong sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

Tư tưởng Hồ Chí Minh được vận dụng một cách sáng tạo vào thực tiễn giải phóng dân tộc Việt Nam trước đây cũng như công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội hiện nay. Điều cốt lõi trong tư tưởng của Người là độc lập dân tộc gắn liền với giải phóng xã hội và giải phóng con người. Trong đó, vấn đề con người là vấn đề lớn, được đặt lên hàng đầu và là nội dung trọng tâm, xuyên suốt trong toàn bộ nội dung tư tưởng của Người. Tư tưởng đó cũng chính là nội dung cơ bản của tư tưởng về phát triển con người toàn diện của Chủ tịch Hồ Chí Minh, tư tưởng của Người đã, đang và sẽ cho chúng ta những chỉ dẫn sáng suốt để xây dựng thành công chiến lược con người toàn diện trong điều kiện mới ở nước ta. Trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh, tư tưởng về giáo dục luôn có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc đối với sự nghiệp cách mạng Việt Nam. Trong sự nghiệp đào tạo nguồn nhân lực cho công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, công bằng, dân chủ, văn minh. Những lời dạy của Người đã trở thành phương pháp luận trong chiến lược xây dựng con người mới, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp đổi mới đất nước hiện nay.

Có thể nói, tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục toàn diện là sự kế thừa, tiếp thu có chọn lọc những tinh hoa của nhân loại và được sáng tạo một cách khoa học và đầy tâm huyết. Tư tưởng này không chỉ là cơ sở lý luận cho việc xác định chiến lược đào

tạo con người, chủ trương, đường lối chỉ đạo phát triển nền giáo dục Việt Nam, mà còn là những bài học, những kinh nghiệm thực tiễn giáo dục, thiết thực và hiệu quả đối với người làm công tác giáo dục hiện nay. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục không chỉ là cơ sở lý luận cho việc xây dựng nền giáo dục mới mang tính dân tộc, khoa học và đại chúng đã được Đảng và Nhà nước ta xây dựng và phát triển, mà còn là ngọn cờ lý luận soi đường cho cách mạng Việt Nam. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục và đào tạo con người Việt Nam thực sự ngày càng được hiện thực hóa trong cuộc sống sinh động.

Nước ta đang thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế diễn ra sâu rộng tất yếu phải bồi dưỡng và phát huy nguồn lực con người, đây là yếu tố cơ bản của sự phát triển bền vững về kinh tế, văn hóa, xã hội Việt Nam. Đào tạo nguồn nhân lực là nhiệm vụ hết sức nặng nề đặt ra cho các cấp, các ngành, trong đó ngành giáo dục giữ vai trò chủ đạo. Đây là công việc không thể hoàn thành một sớm một chiều, mà để hoàn thành thì ngành giáo dục cần có chiến lược rõ ràng với những bước đột phá, những giải pháp thực sự hữu hiệu. Học tập kinh nghiệm của các nước công nghiệp mới, để đưa nước ta phát triển thoát khỏi tình trạng nghèo nàn và lạc hậu cần ưu tiên tập trung nguồn lực để phát triển giáo dục vì đầu tư cho giáo dục là đầu tư phát triển.

Quan điểm “*giáo dục là quốc sách hàng đầu*” đã được Đảng Cộng sản Việt Nam đề cập rất sớm. Trong Báo cáo chính trị của Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa VII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần

thứ VIII đã khẳng định: *“Cùng với khoa học và công nghệ, giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài”* [3, tr.354] và quan điểm này tiếp tục được nhắc lại tại Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng lần thứ hai khóa VIII nhưng việc triển khai thực hiện chưa đạt kết quả như mong đợi. Trong giáo dục có nhiều nhân tố nhưng nhân tố quan trọng nhất chính là nhân tố con người tham gia vào quá trình đó - các nhà quản lý giáo dục, các nhà giáo. Chính vì vậy trong Chiến lược phát triển giáo dục 2011 - 2020 đã đưa ra hệ thống các giải pháp phát triển giáo dục, trong đó đổi mới công tác quản lý giáo dục được coi là giải pháp đột phá và phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý là giải pháp then chốt. Đến Hội nghị Ban chấp hành Trung ương lần thứ 8 khóa XI đã đưa ra Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo. Nghị quyết đã khẳng định: *“Giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu, là sự nghiệp của Đảng, Nhà nước và của toàn dân. Đầu tư cho giáo dục là đầu tư phát triển, được ưu tiên đi trước trong các chương trình, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội”*. Đầu tư phát triển giáo dục nhằm đào tạo nguồn nhân lực trình độ cao phục vụ yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đó là những con người không chỉ nắm vững khoa học và công nghệ mới, có trình độ tay nghề cao, mà còn phải là những người lao động với tinh thần ý thức kỷ luật công nghiệp, hăng say, sáng tạo, lao động với năng suất và chất lượng cao,... Đó chính là con người lao động trong thời đại mới - sản phẩm của

nền giáo dục toàn diện. Do vậy, trên cơ sở phân tích, đánh giá những kết quả tích cực và vạch ra những hạn chế, yếu kém của giáo dục nước ta. Nghị quyết số 29-NQ/TW đã đưa ra hệ thống các giải pháp phát triển giáo dục Việt Nam trong giai đoạn tới.

Từ khi triển khai thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8, nền giáo dục nước ta đã có những chuyển biến tích cực nhưng vẫn còn chậm, kết quả đạt được còn thấp chưa đáp ứng được sự kỳ vọng của xã hội cũng như yêu cầu đáp ứng đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa như Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII đã chỉ rõ: *“Chất lượng giáo dục, đào tạo, nhất là giáo dục đại học và đào tạo nghề cải thiện còn chậm”* [4, tr.248]. Trên cơ sở đó Đại hội đã đưa ra nhiệm vụ, giải pháp nhằm phát triển giáo dục: *“Đổi mới khung chương trình, quan tâm hơn đến yêu cầu tăng cường kỹ năng sống, giảm tải nội dung trong các bậc học phổ thông; ... Đổi mới mục tiêu, nội dung, hình thức kiểm tra, thi và đánh giá kết quả giáo dục, đào tạo”* [4, tr.296]. Thực hiện quan điểm chỉ đạo đổi mới giáo dục của Đảng, ngày 28-7-2017 Ban chỉ đạo đổi mới giáo dục đã thông qua chương trình giáo dục phổ thông tổng thể, trong đó chú ý phát triển năng lực và phẩm chất người học; tích hợp các môn học; tăng cường dạy ngoại ngữ, tin học và các môn tự chọn; và cuối cùng khi học sinh đã học đầy đủ các môn thì được xét tốt nghiệp. Để đổi mới giáo dục - đào tạo đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội, với vai trò là người lãnh đạo, người cán bộ quản lý trong các cơ sở giáo dục - nhân tố

quan trọng trong quá trình đổi mới giáo dục hiện nay cần phải thấm nhuần tư tưởng về giáo dục con người toàn diện của Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng như nắm vững quan điểm đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục của Đảng để triển khai tới cán bộ, viên chức của đơn vị mình. Theo chúng tôi, đây chính là thời điểm mà người cán bộ quản lý giáo dục cần phải thể hiện rõ nhất vai trò của mình.

Trước hết, với vai trò là người cán bộ quản lý, cần khuyến khích thay đổi cách dạy và cách học trong các cơ sở giáo dục. Chúng ta đã quá quen với lối giáo dục truyền thống, phương pháp dạy học một chiều trở nên phổ biến trong các cơ sở giáo dục, ở tất cả các ngành học và cấp học. Phương pháp này không kích thích tinh thần chủ động, sáng tạo của người học. Sự trao đổi, tranh luận giữa thầy và trò, giữa người dạy và người học diễn ra không thường xuyên; các buổi thảo luận, tọa đàm còn mang nặng tính hình thức mà chưa đi vào thực chất và trở thành hoạt động thường xuyên. Đổi mới phương pháp phải đưa tới kết quả thiết thực: từ chỗ người thầy mang chân lý tới cho học trò, người thầy phải trở thành người dẫn dắt học trò đi tìm chân lý.

Thứ hai, cần tinh giản nội dung giảng dạy, tạo sự cân đối giữa dạy chữ, dạy người và dạy nghề. Trong một thời gian dài, các cơ sở giáo dục đã quá chú trọng phần dạy chữ mà sao nhãng hoặc coi nhẹ phần dạy nghề và dạy người, đến nay tình hình này vẫn diễn ra một cách phổ biến. Trong xu hướng chung hiện nay, có những kiến thức người học không học ở nhà trường thì họ sẽ học ở các môi trường khác, không học bây giờ thì mai một họ sẽ học vì nước ta cũng

như các nước trên thế giới đang hướng tới xây dựng xã hội học tập, trong đó tạo điều kiện thuận lợi cho mọi người ở mọi lứa tuổi và trình độ được học tập thường xuyên, học tập suốt đời phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của mình. Cần thiết kế lại nội dung, chương trình giảng dạy để dành một lượng thời gian nhất định bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho các thế hệ mai sau, thời gian cho việc dạy cách đối nhân xử thế trong các mối quan hệ gia đình, nhà trường, công việc,... thời gian để tìm hiểu các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, chuẩn bị hành trang cần thiết để bước vào môi trường xã hội với sự cạnh tranh khốc liệt xuất phát từ bản chất của cơ chế thị trường.

Thứ ba, trong chương trình giảng dạy cần giảm bớt lý thuyết và tăng tính thực tiễn, thực hành, đưa vào nội dung giảng dạy những kiến thức sát thực tế, cập nhật những thành tựu mới của khoa học và công nghệ nhằm giúp người học có được những kỹ năng cần thiết đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, nhất là trong giai đoạn tới khi nước ta gia nhập thị trường tự do các nước ASEAN cùng các hiệp định mà Việt Nam đã ký kết, điều đó cũng cho phép người lao động Việt Nam tự tin bắt nhịp vào thực tiễn cuộc sống một cách hiệu quả.

Thứ tư, mạnh dạn khuyến khích giáo viên đổi mới cách đánh giá kết quả học tập của học sinh theo hướng thực chất, công bằng và sáng tạo. Lâu nay, chúng ta đã quen với các bài kiểm tra, các bài thi để đánh giá kết quả học tập và cũng yên tâm về số điểm vì có minh chứng rõ ràng. Một thực tế là điểm số của học sinh thể hiện qua các bài kiểm tra, bài thi chưa phản ánh

chính xác năng lực thực sự của học sinh, vẫn có hên xui, may rủi. Về phía giáo viên, khi ra đề đã đảm bảo kiến thức toàn diện, các câu hỏi có khả năng phân loại trình độ và phát huy khả năng sáng tạo của học sinh chưa, đây là những câu hỏi rất khó có đáp án. Cho nên, cần phải có những cách đánh giá mới phù hợp với từng đối tượng, môn học và trình độ đào tạo.

3. KẾT LUẬN

Có thể nói rằng, tư tưởng giáo dục của Hồ Chí Minh đến nay vẫn còn nguyên giá trị, là cơ sở lý luận cho Đảng và Nhà nước ta trong việc hoạch định chiến lược đào tạo con người, đề ra chủ trương, đường lối chỉ

đạo phát triển nền giáo dục Việt Nam. Đất nước đổi mới thì giáo dục cũng phải đổi mới, nhưng không được nóng vội chủ quan trong “chiến lược trồng người”; mà phải tiến hành kiên trì, bền bỉ, lâu dài; không sao nhãng, không tự mãn. Công cuộc đổi mới giáo dục hiện nay không phải là việc làm của riêng ngành giáo dục mà phải là công việc của toàn Đảng, của Nhà nước và toàn xã hội, trong đó nổi bật là vai trò của các nhà quản lý giáo dục, các nhà giáo cùng chung tay thúc đẩy nền giáo dục Việt Nam phát triển, góp phần đưa nước ta “sánh vai các cường quốc năm châu” như ý nguyện của Bác Hồ kính yêu.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (1996), *Nghị quyết Hội nghị lần thứ 2 Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII về định hướng chiến lược phát triển khoa học công nghệ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và nhiệm vụ đến năm 2000*.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết Hội nghị lần thứ 8 Ban Chấp hành Trung ương khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo* (Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04 tháng 11 năm 2013).
- [3] Đảng cộng sản Việt Nam (2013), *Văn kiện Đại hội Đảng thời kỳ đổi mới và hội nhập (Đại hội VI, VII, VIII, IX, X, XI)*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [4] Đảng cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [5] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập (gồm 12 tập)*, tập 4, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [6] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập (gồm 12 tập)*, tập 5, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [7] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập (gồm 12 tập)*, tập 8, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [8] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập (gồm 12 tập)*, tập 9, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [9] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập (gồm 12 tập)*, tập 10, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [10] Hồ Chí Minh (2000), *Toàn tập (gồm 12 tập)*, tập 12, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [11] Quốc hội (2000), *Nghị quyết về đổi mới chương trình giáo dục phổ thông* (Nghị quyết số 40/2000/NQ-QH10).
- [12] Thủ tướng Chính phủ, Quyết định số 711/QĐ-TTg ngày 13/6/2012 phê duyệt “Chiến lược phát triển giáo dục 2011-2020”.

Ngày nhận bài: 22-6-2018. Ngày biên tập xong: 02-7-2018. Duyệt đăng: 23-7-2018